

Textilní znečištění má vážné dopady na životní prostředí i zdraví lidí. Jeho řešení mají v rukou i spotřebitelé

7.8.2024 - Luboš Pavlovič | Arnika

V celosvětovém kontextu jde o ještě větší problém. Ročně je na celém světě vyhozeno 92 milionů tun textilu. Toto množství odpovídá 1 kamionu oblečení, který z většiny skončí na skládce nebo je spálen, a to každou vteřinu. Pouze 1 % oblečení ročně je zrecyklováno. Odhaduje se také, že módní průmysl odpovídá za 10 % celosvětových emisí uhlíku – to je více než mezinárodní letecká a námořní doprava dohromady. *“Problém je především tzv. fast fashion, tedy rychlá móda. Výrobci tohoto odvětví zkracují výrobní procesy na minimum, zároveň však snižují i kvalitu svých výrobků, přičemž zneužívají lidskou práci a v celém procesu výroby používají nebezpečné toxické látky,”* říká odbornice na textilní znečištění organizace Arnika, Tereza Kovalčíková.

Arnika v minulém roce vydala informační brožuru Rychle vyrobeno, rychle vyhozeno a dlouhodobě varuje před nakupováním oblečení podle krátkodobých trendů. Dříve totiž do obchodů přibývaly dvě módní kolekce za rok (sezóny jaro / léto a podzim / zima). Nyní módní domy nabízejí oblečení, jehož výroba se řídí takzvanými mikrotrendy, které však zároveň rychle zastarají a za měsíc už je nikdo nechce nosit. Kromě informační činnosti pořádá Arnika také tzv. swapy, při kterých si lidé mezi sebou vyměňují oblečení a prodlužují tak jeho životnost a ze stejných důvodů propaguje nákupy v tzv. second handech, tedy obchodech z druhé ruky.

Na posledním “arničím” swapu Sekáč je láska měli lidé možnost kromě výměny oblečení vidět také módní přehlídku, nebo diskuzi s greenfluencerkou Rozálií Haškovcovou, kterou na Instagramu pod pseudonymem shluk.bunek sleduje přes 50 000 uživatelů. Ta také upozornila, že při výrobě textilních výrobků rychlé módy dochází často také k porušování lidských práv. *“Problém není jen v zemích tzv. globálního Jihu, ale i Evropy. V poslední době se například hovoří o tom, že zboží označené jako Made in Italy často vyrábějí ekonomičtí migranti v katastrofálních podmínkách, které ale umožňují nízké ceny oblečení, na jaké je zvyklý evropský trh,”* uvedla mimo jiné Haškovcová.

Nejen odpad a porušování lidských práv, ale také chemické znečištění

S textilním odpadem se však váže i další nebezpečí a tím je chemické znečištění, které způsobuje. Za posledních 20 let se produkce polyesterového oblečení zdvojnásobila, a nyní je polovina vyrobeného textilu právě z něj. Polyester je v podstatě plastové vlákno, které se časem odírá. Při praní, a nejen při něm, se z něj tak uvolňují drobná vlákna – mikroplasty. Oblečení z polyesteru je celkově zdrojem až 35 % mikroplastů a 10 % mikroplastů nacházejících se v oceánech. Mikroplasty a nanoplasty se přitom hromadí v lidském těle a mohou přispívat k infarktům, cévním mozkovým příhodám a mají vliv na rozvoj rakoviny a psychických problémů.

Další nebezpečnou příměsí v textilu jsou perfluorované a polyfluorované látky (PFAS), kterým se také někdy příznačně říká “věčné chemikálie”. Jde o látky používané pro odpuzení vody a mastnoty, především z outdoorového oblečení, bot, impregnací, koberců. Většina zástupců PFAS je takzvaně perzistentní (tedy velmi odolná vůči rozkladu) a přenáší se vodou i vzduchem na velké vzdálenosti. Jejich výskyt byl zaznamenán dokonce i v odlehlých oblastech Arktidy a Antarktidy. PFAS se váží na bílkoviny, proto je nacházíme především v játrech, krevním séru a plasmě nebo v ledvinách živých organismů. Člověk PFAS přijímá především v potravě a vodě a do životního prostředí se dostávají

praním. Také tyto látky mohou vést ke zdravotním problémům, například poškození jater, onemocnění štítné žlázy, obezité, neplodnosti a rakovině. PFAS se do životního prostředí dostávají především při masové výrobě levného oblečení. Studie organizací ESDO a IPEN, na kterém spolupracovali také odborníci z české organizace Arnika, například prokázala alarmující hladiny toxických látek PFAS ve vzorcích povrchové a pitné vody v Bangladéši, kde se vyrábí velká část tzv. fast fashion, prodávané následně za zlomkové ceny v Evropě a v USA.

Negativní vliv textilního průmyslu tak v žádném případě není marginální a představuje vážné nebezpečí pro životní prostředí i lidské zdraví. Výroba textilu často využívá velké množství chemikálií, které mohou znečišťovat vodní toky a půdu, což ohrožuje ekosystémy a biodiverzitu. Uvolňování mikrosyntetických vláken do vody během praní oděvů vede k jejich hromadění v oceánech, kde ohrožují mořský život. Emise skleníkových plynů z továren přispívají ke globálnímu oteplování a klimatickým změnám. Navíc zaměstnanci v textilním průmyslu často pracují v nepříjemných podmínkách a jsou vystaveni škodlivým látkám, což může vést k závažným zdravotním problémům. Odpovědnější přístup k výrobě a spotřebě textilu je nezbytný pro ochranu naší planety i zdraví jejích obyvatel.

Pro víc informací kontaktujte tiskového mluvčího Arniky Luboše Pavloviče Tato e-mailová adresa je chráněna před spamboty. Pro její zobrazení musíte mít povolen Javascript., 606 727 942.

<https://arnika.org/o-nas/tiskove-zpravy/textilni-znecistení-ma-vážné-dopady-na-zivotni-prostredi-i-zdravi-lidi-jeho-reseni-maji-v-rukou-i-spotrebitele>